

UZASADNIENIE

Rządowy Program Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013 ma pozwolić na realizację zamierzeń rządu, który wspierać będzie rozwój infrastruktury stanowiącej o postępie cywilizacyjnym na obszarach wiejskich i stanowiącej także o poprawie warunków socjalno-bytowych mieszkańców wsi. Zostało to podkreślone podczas exposé, które wygłosił Prezes Rady Ministrów Donald Tusk, a także w dokumencie pn. Strategiczny Plan Rządzenia – 100 dni, 300 dni, 1500 dni, 3000 dni.

Rządowy Program Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013 ma na celu eliminowanie barier w dostępie ludności wiejskiej do pełnej oferty edukacyjnej, kulturalnej, informacyjnej i sportowej, co w przyszłości powinno zmniejszyć różnice między miastem a wsią, oraz ukształtowanie społeczeństwa otwartego na nieustanny rozwój i podnoszenie kwalifikacji.

Dla potrzeb projektowanego Programu za obszar wiejski uważa się tereny położone poza granicami administracyjnymi miast, a także miejscowości poniżej 5 tys. mieszkańców.

Początkowo projekt nosił nazwę „Strategia rozwoju edukacji na obszarach wiejskich na lata 2007-2013”. Jednak nazwa ta została zmieniona ze względu na przyjęty przez Radę Ministrów dokument „Ocena rządowych dokumentów strategicznych przyjętych w latach 1989-2006”, przygotowany przez Ministra Rozwoju Regionalnego. W dokumencie tym zwrócono uwagę na wzmagającą się tendencję do przygotowywania przez administrację rządową wielu różnorodnych strategii

i zalecono ograniczenie liczby strategii sektorowych. W uzasadnieniu do powyższej propozycji napisano, że takie rozwiązanie pozwala na uporządkowanie procesu programowania strategicznego rozwoju kraju oraz na lepszą koordynację podejmowanych przez poszczególne resorty działań realizujących Strategię Rozwoju Kraju 2007-2015. Jednocześnie zapobiega tworzeniu nadmiaru strategii szczegółowych, które mogą być ujęte w ramach strategii bardziej kompleksowych, jako programy. W związku z powyższym zmieniona została nazwa dokumentu na Rządowy Program Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata

Uzasadnienie

2008-2013 i jednocześnie dokonano zmian w jego treści tak, by spełniał warunki, jakim odpowiadają programy.

Przemiany społeczno-ekonomiczne, które miały miejsce w naszym kraju w ostatnich latach pogłębiły różnice występujące między miastem a wsią. Procesy decydujące o rozwoju społeczno-gospodarczym mają tendencję do koncentrowania się w ośrodkach silniej zurbanizowanych, gdzie nie występują bariery dostępu do infrastruktury i gdzie wysoko wykwalifikowani pracownicy mają do niej powszechny dostęp i mogą z niej efektywnie korzystać. W miastach nie występują bariery dostępu do infrastruktury oświatowej, kulturalnej, społecznej i teleinformatycznej. Ludzie mogą efektywnie korzystać z bogatych zasobów naukowych, kulturalnych oraz obiektów sportowych. Natomiast na obszarach wiejskich kumuluje się szereg zjawisk ograniczających rozwój jej mieszkańców, w tym ciągle jeszcze niedostateczny poziom wykształcenia, niedostosowanie posiadanego przygotowania zawodowego do potrzeb występujących w danym regionie, niższe aspiracje życiowe, trudniejszy dostęp do rynku pracy, a w niektórych rejonach kraju także niższy standard życia mieszkańców wsi. Na gorszy start i mniejsze szanse edukacyjne dzieci wiejskich wpływa także szereg barier związanych z funkcjonowaniem systemu oświatowego na wsi.

Wszystko to powoduje, że obszary wiejskie mają gorsze perspektywy rozwojowe niż obszary miejskie.

Projekt Rządowego Programu Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013 zakłada, że rozwiązanie wskazanych powyżej problemów wymagać będzie efektywnej, wielopłaszczyznowej współpracy ponad podziałami: władz rządowych, samorządu wszystkich szczebli, organizacji pozarządowych, środowisk lokalnych, rodziców, nauczycieli, wolontariuszy, naukowców i ludzi biznesu – całego społeczeństwa. Przewidziane w tym Programie kierunki działania są spójne z kierunkami wsparcia istotnymi dla rozwoju obszarów wiejskich przewidzianymi w Krajowym Planie Strategicznym Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 i są ich uzupełnieniem.

Biorąc pod uwagę rozważania zawarte w rozdziale II projektowanego Programu „Diagnoza stanu” przyjęto, że ogólnym celem tego Programu jest eliminowanie barier w dostępie ludności wiejskiej do pełnej oferty edukacyjnej, kulturalnej, informacyjnej i sportowej, co w przyszłości powinno zmniejszyć różnice między miastem a wsią, oraz ukształtowanie społeczeństwa otwartego na nieustanny rozwój i podnoszenie kwalifikacji.

Nie ulega wątpliwości, że istnieje konieczność podjęcia szerokich interdyscyplinarnych działań mających na celu rozwój edukacji na wsi i obszarach wiejskich. Przewiduje się, że dzięki realizacji założeń zawartych w Rządowym Programie Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013 mieszkańcy wsi będą mieli szansę na konkurowanie, bez kompleksów, na krajowym oraz zagranicznych rynkach pracy, a także reprezentowanie Polski na arenie międzynarodowej.

Celem strategicznym Rządowego Programu Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013 jest rozwój edukacji na wsi i obszarach wiejskich - podniesienie jakości i poziomu wykształcenia mieszkańców wsi i obszarów wiejskich.

Projekt Programu przewiduje, że celami operacyjnymi będą:

- 1) wspieranie rozwoju najmłodszych dzieci,
- 2) upowszechnianie wychowania przedszkolnego,
- 3) poprawa jakości procesu kształcenia – podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności absolwentów szkół,
- 4) podniesienie kompetencji nauczycieli,
- 5) rozszerzenie oferty edukacyjnej dla osób dorosłych i wspieranie kształcenia ustawicznego – uczenie się przez całe życie,
- 6) zwiększenie dostępu do edukacji dla niepełnosprawnych mieszkańców wsi,
- 7) aktywizowanie środowisk wiejskich do podejmowania działań o charakterze edukacyjnym, społecznym i kulturalnym,
- 8) przygotowanie do funkcjonowania w gospodarce rynkowej,
- 9) dążenie do efektywniejszego wykorzystania bazy szkolnej na obszarach wiejskich,

Uzasadnienie

10) rozwój umiejętności wykorzystania komputera oraz Internetu w życiu codziennym obywatela i przedsiębiorcy.

Osiągnięcie tych celów będzie możliwe poprzez realizację zaplanowanych w projektowanym Programie priorytetów i działań. Zostały one wypracowane w czasie prac zespołu międzyresortowego, kontaktów roboczych oraz prac międzydepartamentalnych w Ministerstwie Edukacji Narodowej.

Działania przewidziane w projektowanym Programie w Priorytecie I – III w głównej mierze będą realizowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Z kolei działania przewidziane w Priorytecie IV „Umożliwienie mieszkańcom obszarów wiejskich dostępu do nowoczesnych technologii teleinformatycznych” stanowią kontynuację i rozwinięcie Planu działań na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce na lata 2001-2006 ePolska.

Interdyscyplinarny charakter projektowanego Programu powoduje konieczność pełnego zaangażowania się nie tylko Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, ale i innych resortów tj. Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwa Sportu i Turystyki, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Ministerstwa Gospodarki, Ministerstwa Infrastruktury, Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Środowiska. Ponadto przewiduje się włączenie do realizacji zaplanowanych działań samorządu terytorialnego, partnerów gospodarczych oraz społecznych, w tym organizacji, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.).

Rządowy Program Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich realizowany będzie w latach 2008 – 2013. Po przyjęciu Programu przez Radę Ministrów resorty wiodące podejmą przewidziane w nim działania i przedstawią informacje zawierające m.in. uszczegółowienie planowanych działań, harmonogram prac, wskaźnikami monitorowania oraz przewidywaną wysokość zaangażowanych środków finansowych wraz ze wskazaniem źródeł finansowania.

Uzasadnienie

Koordynatorem Rządowego Programu Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013 będzie minister właściwy do spraw oświaty i wychowania.

Do końca lutego każdego roku resorty będą przysyłały ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania informację na temat postępu zaplanowanych działań i stopnia zaawansowania realizowanych w ramach Programu programów szczegółowych, wynikających z poszczególnych działań, w roku poprzedzającym przygotowanie tej informacji. Na podstawie przekazanych materiałów minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, nie później niż do dnia 15 kwietnia danego roku przygotowuje sprawozdanie z realizacji Rządowego Programu Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013, które następnie przekaże Radzie Ministrów.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI (OSR)

1. Podmioty, na które oddziałuje regulacja:

Projekt Programu swym zasięgiem będzie obejmował następujące podmioty:

- 1) mieszkańców wsi i obszarów wiejskich, w tym zwłaszcza dzieci i młodzież,
- 2) przedszkola, szkoły i inne placówki oświatowe oraz placówki kultury,
- 3) szkoły wyższe,
- 4) ośrodki doskonalenia nauczycieli,
- 5) Ochotnicze Hufce Pracy,
- 6) instytucje i placówki zapewniające organizację czasu wolnego,
- 7) organy prowadzące przedszkola, szkoły i inne placówki oświatowe,
- 8) inne jednostki samorządu terytorialnego,
- 9) kuratorów oświaty,
- 10) organizacje, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.),
- 11) innych partnerów gospodarczych i społecznych.

2. Wpływ regulacji na dochody i wydatki sektora finansów publicznych:

Środki na realizację programów ujętych w Rządowym Programie Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013 będą zaplanowane w budżetach poszczególnych resortów (w ramach środków własnych tych resortów) oraz w rezerwach celowych. Ponieważ wśród podmiotów przewidzianych do realizacji poszczególnych działań występują jednostki samorządu terytorialnego, a część tych działań wykracza poza wyznaczony obecnie obszar zadań samorządów, konieczne będzie zaplanowanie dla nich środków finansowych w rezerwach celowych. Pozwoli to na zapewnienie jednostkom samorządu terytorialnego warunków do realizacji poszczególnych działań.

W znaczącym stopniu wykorzystane zostaną środki z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, szczególnie z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. W ramach tego Programu, wspierane będą lokalne inicjatywy oraz pakiety na rzecz przeciwdziałania marginalizacji obszarów wiejskich poprzez zatrudnienie, integrację społeczną i edukację.

Szacuje się, że skutki finansowe realizacji działań zapisanych w projektowanym Programie w 2008 roku wyniosą w przybliżeniu około 1 049 495 tys. zł.

Część z powyższych działań będzie sfinansowana w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Na działania z obszaru edukacji przewidziano w Priorytecie III Wysoka jakość systemu oświaty – 1 006 236 268 € i w Priorytecie IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach – 1 703 425 446 €.

Przewiduje się, że w latach 2008 – 2013 na działania przewidziane w projektowanym Programie zostaną przeznaczone środki finansowe w wysokości:

2009 r. – 515 900 tys. zł,

2010 r. – 529 200 tys. zł,

2011 r. – 533 200 tys. zł,

2012 r. – 527 200 tys. zł,

2013 r. – 520 200 tys. zł.

Ponadto niezbędne będzie zatrudnienie koordynatora realizacji Rządowego Programu Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013. Koszt jego

wynagrodzenia wraz z kosztem stanowiska pracy szacuje się na około 71 400 zł. Powinien on być sfinansowany z rezerwy celowej na zwiększenie wynagrodzeń i limitów zatrudnienia wynikających ze zmian organizacyjnych i nowych zadań w państwowych jednostkach budżetowych. Ministerstwo Edukacji Narodowej skierowało w tej sprawie pismo do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

3. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny:

Projektowana regulacja będzie miała wpływ na warunki życia społecznego i gospodarczego w regionach, zwłaszcza na wsi i obszarach wiejskich. Powinna ożywić gospodarczo te obszary, a ponadto przyczynić się do pobudzenia aktywności gospodarczej podmiotów, które będą bezpośrednio lub pośrednio zaangażowane w realizację działań zaplanowanych w projektowanym Programie.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy:

Proponowane w projektowanym Programie działania pozwolą na utworzenie nowych miejsc pracy, przez co mogą wpłynąć na zmniejszenie skali zjawiska bezrobocia na wsi i na obszarach wiejskich. Ponadto przewiduje się stworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji osób zamieszkujących na wsi, a poprzez to umożliwienie szybszego znalezienia zatrudnienia.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw:

Projekt Programu przewiduje podejmowanie działań mających na celu wyzwalać działania przedsiębiorczych oraz pobudzanie aktywności mieszkańców wsi. Szerokie spektrum zagadnień podejmowanych w projekcie wpływać będzie na funkcjonowanie gospodarki na terenach zaniedbanych, defaworyzowanych.

6. Zgodność regulacji z prawem Unii Europejskiej:

Projektowana regulacja nie jest objęta prawem Unii Europejskiej.

7. Konsultacje społeczne:

Projekt dokumentu, jako Strategia rozwoju edukacji na obszarach wiejskich na lata 2007-2013, był przesłany w 2006 r. do konsultacji partnerom społecznym. W porównaniu z przesłanym wówczas dokumentem, obecny projekt (jako Rządowy Program Rozwoju Edukacji na Obszarach Wiejskich na lata 2008-2013) został:

- uaktualniony,
- dostosowany do kierunków polityki Rządu,
- zmodyfikowany pod względem źródeł finansowania i kwot przeznaczonych na finansowanie poszczególnych działań.

Ponieważ jednak wprowadzone zmiany nie naruszają istoty proponowanych rozwiązań nie wydaje się celowe przeprowadzenie ponownych konsultacji z partnerami społecznymi. Niemniej jednak, informacja o niniejszym projekcie zostanie przekazana partnerom społecznym, by w ramach uzupełnienia przeprowadzonych wcześniej konsultacji mogli zgłosić ewentualne uwagi w terminie 14 dni. Projekt został przekazany do publicznej wiadomości na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Projekt dokumentu otrzymali:

1. Rzecznik Praw Obywatelskich;
2. Rzecznik Praw Dziecka;
3. Chrześcijański Związek Zawodowy „Solidarność im. ks. Jerzego Popiełuszki”;
4. Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego;
5. Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”;
6. Wolny Związek Zawodowy „Sierpień 80” Komisja Krajowa;
7. Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność 80”;
8. Związek Zawodowy „Rada Poradnictwa”;
9. Krajowa Sekcja Edukacji Narodowej KNSZZ „Solidarność 80” Regionu Śląsko-Dąbrowskiego;
10. Zarząd Krajowy Związku Zawodowego Nauczycieli Szkół Leśnych w Polsce;
11. Wolny Związek Zawodowy „Solidarność – Oświata”;
12. Związek Zawodowy Pracowników Oświaty i Wychowania „Oświata”;

Uzasadnienie

13. Krajowa Sekcja Oświaty NSZZ „Solidarność”;
14. Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski;
15. Polska Rada Ekumeniczna;
16. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Schronisk dla Nieletnich i Zakładów Poprawczych;
17. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych;
18. Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”;
19. Konfederacja Pracodawców Polskich;
20. Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych;
21. Business Centre Club - Związek Pracodawców;
22. Konfederacja Stowarzyszeń Nauczycielskich;
23. Polski Związek Logopedów - Zarząd Główny;
24. Społeczne Towarzystwo Oświatowe;
25. Krajowe Forum Oświaty Niepublicznej;
26. Stowarzyszenie Oświatowców Polskich Zarząd Główny;
27. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym;
28. Zarząd Główny Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego;
29. Towarzystwo Wiedzy Powszechnej;
30. Krajowe Porozumienie Rodziców i Rad Rodziców;
31. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty;
32. Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego;
33. Rada Pomocy Społecznej;
34. Zarząd Główny Związku Rzemiosła Polskiego;
35. Polskie Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół;
36. Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół Średnich;
37. Parlament Studentów Rzeczypospolitej;
38. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Dyrektorów CKU.

Uwagi zostały zgłoszone przez: Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski, Społeczne Towarzystwo Oświatowe i Związek Nauczycielstwa Polskiego.

Uwagi Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski zostały częściowo uwzględnione, co zostało uzgodnione podczas konferencji uzgodnieniowej.

Uwaga zgłoszona przez Społeczne Towarzystwo Oświatowe została uwzględniona.

Uzasadnienie

Uwagi Związku Nauczycielstwa Polskiego nie zostały uwzględnione, gdyż dotyczyły organizacji pracy Rady Ministrów oraz kompetencji ministrów właściwych.

Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego zaakceptowała projekt dokumentu.

DYREKTOR
Departamentu Zwiększania Szans
Edukacyjnych

Elżbieta Nerwińska